

KIRUNA KOMMUN

Medborgardialoger

SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA SYNPUNKTER

Bakgrund

Om medborgardialogerna, frågorna och vilka som har svarat

Om medborgardialogerna

- Kiruna kommun och LKAB har tillsammans hållit i fysiska medborgardialoger i syfte att möta kirunaborna och lyssna in vad som är viktigt för dem i det framtida Kiruna.
- Vid dialogerna har Kiruna kommun och LKAB först hållit i presentationer, med efterföljande frågestund och gruppdiskussion i mindre grupper
- Ett frågeformulär, med tre frågor, har varit utgångspunkten för gruppdiskussionen:
 - 1.) *Vad är viktigt för att framtidens Kiruna ska bli en attraktiv och trivsamt plats för alla?*
 - 2.) *Vilka möjligheter ser du framåt?*
 - 3.) *Har du något mer du vill dela med dig av?*

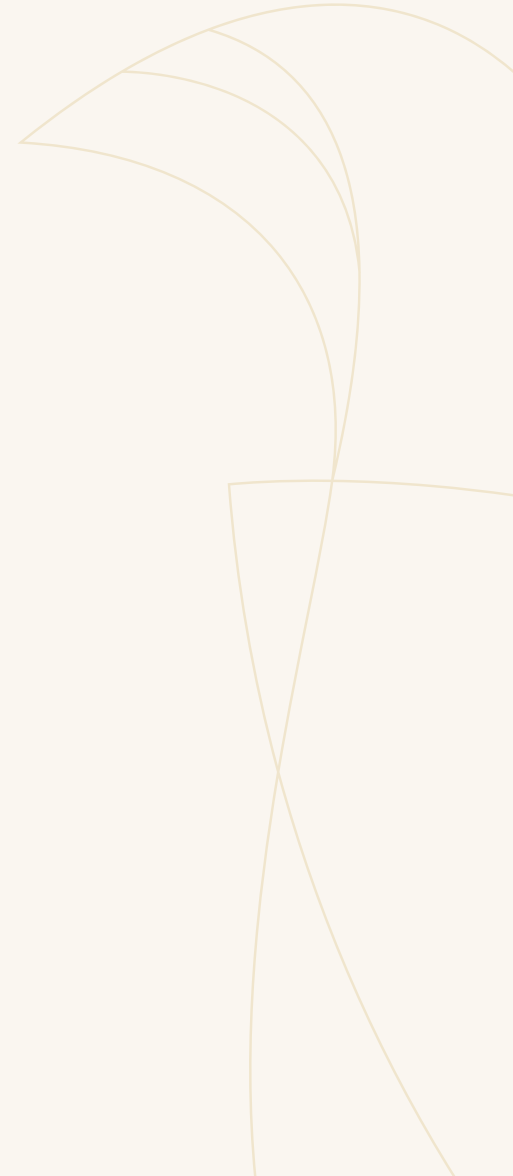
Om frågeformuläret

- Frågorna kunde besvaras via digitalt formulär, enskilt eller genom samtalsledare.
- ***Ingen garanti för unika svar*** eftersom formuläret har varit helt öppet. Samma person kan ha skickat in flera svar.
- ***Kan vara en grupp bakom ett svar.*** Samtalsledare har i vissa fall skickat in "samlings svar" utifrån diskussion på fysisk träff.
- ***Inga frågor har varit obligatoriska.*** Det har varit möjligt att hoppa över frågor, exempelvis bakgrundsinformation.
- ***Fritext svar.*** Det har inte funnits någon begränsning i utformningen i svar, vilket innebär en del variation.

Om de som svarat

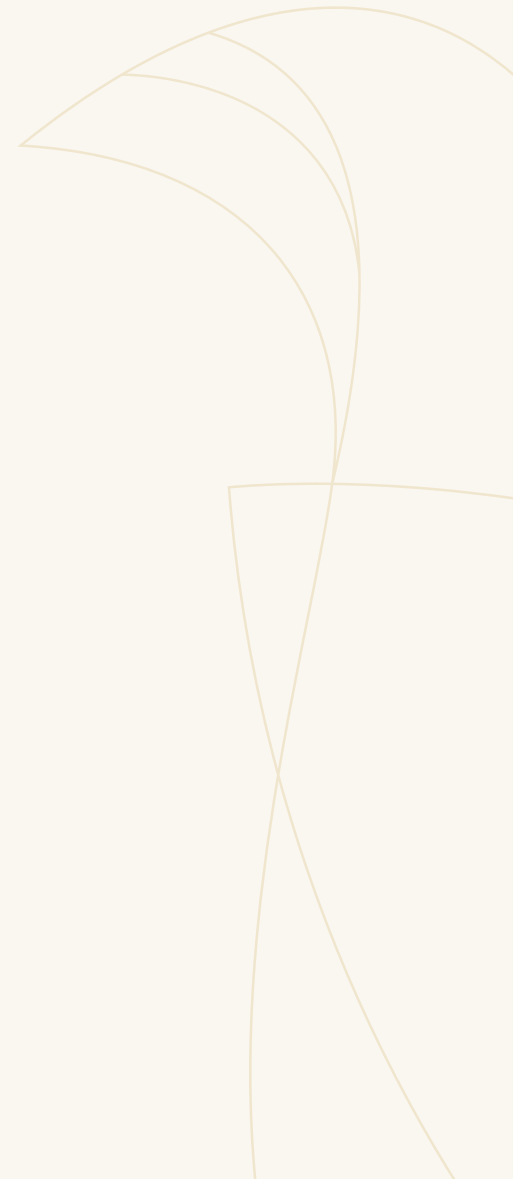
- I första hand är det ***de som deltagit på dialogerna*** som svarat på formuläret. Länken med frågeformuläret skulle kunna ha fått spridning till andra, bedöms dock inte så troligt.
- Två sätt har använts i försök att ta reda på de svarandes bakgrundsinformation
 - Observationer vid de fysiska dialogerna
 - Genom (frivilliga) bakgrundsfrågor i formuläret, om bland annat ålder, kön och bostadsort
- ***Det går inte att dra några säkra slutsatser om deltagarna.*** Baserat på observationerna vid de fysiska tillfällena verkar däremot den "typiske" deltagaren vara en man i övre medelåldern.

Generaliserbarhet

- Svaren som inkommit visar på synpunkter från de som deltagit i dialogerna.
- Det går inte att säga vilka av gruppens synpunkter som varit vanliga, respektive mindre vanliga, eftersom det inte handlar om unika svar.
- ***Inte generaliserbart underlag*** för vad kirunaborna som grupp har för åsikter/synpunkter.
 - Kan finnas synpunkter som är vanligt förekommande bland Kirunaborna som inte kommit fram.
 - Kan finnas synpunkter som är vanliga inom vissa grupper (tex. barn, ungdomar, minoritetsgrupper) som inte kommit fram.

Synpunkter/åsikter

En sammanställning av alla inkomna svar

Upplägg

- Synpunkterna är uppdelade och sammanställda med fokus på de två första frågorna. Svaren på den sista frågan (*övriga medskick*) har sorterats in under de första två.
- Svaren på ovanstående frågor redovisas efter olika teman tillsammans med citat för att exemplifiera.
- Utifrån svaren har ett eget "tema" i form av återkoppling specifikt till Kiruna kommun och LKAB identifierats. Dessa redovisas separat även om det inte var en konkret frågeställning.

”Vad är viktigt för att framtidens Kiruna ska bli en attraktiv och trivsamt plats för alla?”

Vi strävar efter en stad som är attraktiv för många olika människor, i alla olika åldrar. En plats att bo på, arbeta i, flytta till, engagera sig i och trivas i på lång sikt.

Bostäder/boendemiljö

- **Bostäder i rimliga priser**
 - Tillräckligt många bostäder, i rimliga priser. Även om inlösta väljer monetär ersättning.
 - Värna förutsättningarna för framför allt unga och äldre.
 - Kostnadsneutralt vid flytt - ska ej kosta att tvingas flytta.
- **Varierade och trygga bostadsområden**
 - Blandning av boendebestand i form av hyresrätter, bostadsrätter och villor. Även blandning av områden, förtätade och mer naturnära.
 - Boendens utformning ska stödja vardagsliv och gemenskap, ta hänsyn till olika livssituationer i utformning.
 - Plats för Kirunabornas livsstil, tex. förråd, garage, parkeringsplatser och liknande.
 - Säkra trafiklösningar för barn, äldre och personer med funktionsvariationer. Vinteranpassning och god snöröjning bland annat.
 - Bygg färdigt hela kvarter innan nästa etapp - undvika att bo i byggarbetsplatser.
- **Grönska och natur som grund**
 - Skydda och utveckla friluftsområden, vattendrag och naturområden.
 - Bygg nära naturen, inte på den.
- **Bevara fungerande områden**
 - Undvika förhastad förtätning i redan attraktiva områden (tex. Lombolo och Sandstensberget).
 - Använd utformningen, tex. trafikflöde, trygghet för barnfamiljer, närhet till natur, som goda exempel i utformning av nya områden.
- **Långsiktig, lokal och klimatanpassad stadsplanering**
 - Arkitektur anpassad till Kirunas klimat (snömängd, vindtunnlar, temperatur).
 - Bygg harmoniskt, färgrikt och varierat i form.
 - Flytta byggnader från tex. Bolagsområdet, ta med stadens "gamla" identitet in i det nya.

Bostäder/boendemiljö

"Viktigast är boendet. Att inte få högre boendekostnad."

"Unga måste ha möjlighet att få ett första boende."

"Små lägenheter idag, mer tänk på hur livet ska levas inom lägenheterna."

"Det är direkt olämpligt med färdiga lösningar som är anpassade för södra Sverige."

"Att bygga kvarter där Lombospåret går idag skulle vara förödande för hela Lombos attraktivitet."

"Varierad bebyggelse, många grönområden."

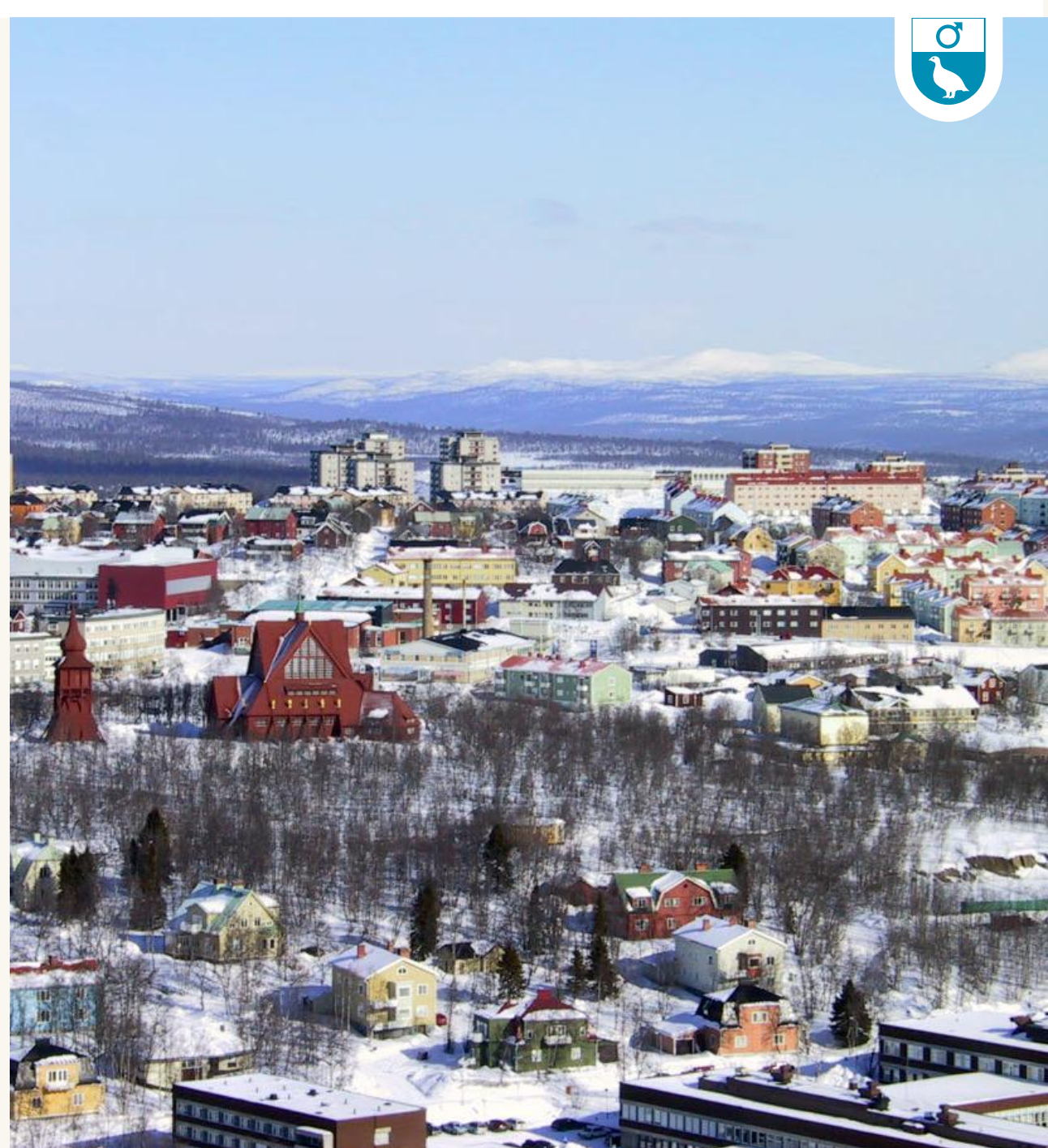
"De många parkerna, öppna ytorna och små skogspartierna mellan husen ger luft, ljus och rymd."

"Mera färger. Bevara det gamla, skapa miljöer och inte bara flytta byggnader."

"Ta hjälp av Arkitektuppropet för att ta fram en byggstil som är hälsobefrämjande för människor."

"...viktigt att bevara naturvärdena samt tillgängligheten och närheten till dessa. Inte bara i själva stadskärnan utan även möjligheten till fritids- och åretrunt-boenden på attraktiva platser både i fjällen och längst älvdalarna, fler LIS-områden och tomter med byggrätt"

"Förstör inte det redan befintliga och attraktiva bostadsområdet Lombolo genom osmarta förtätningar."

Natur/kultur/fritid

- Värna den nära naturen

- Närnatur, grönområden och elljusspår skapar livskvalitet och tillgänglighet.
- Elljusspår, bäckar och skogsområden beskrivs som avgörande för folkhälsa och vardagsliv.

- Fritid och idrott för alla

- Behov av fritids- och idrottsanläggningar i alla stadsdelar, med god tillgänglighet. Även i de stadsdelar som nu hamnar i "utkanten".
- Prioritering av barn och unga: spontanidrott, isytor, bollplaner, klättring, ridning, kultur och mötesplatser.
- Viktigt att fritid- och idrott prioriteras. Önskemål om att rivna anläggningar ska ersättas fullt ut och inte hamna sist i byggordningen.

- Stärka förenings- och kulturliv

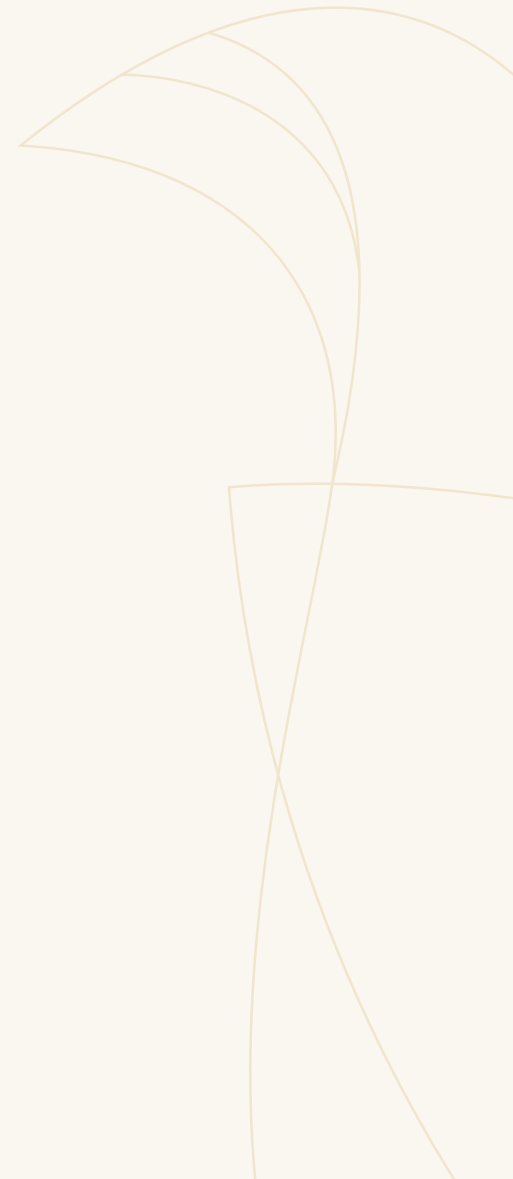
- Bevara, synliggöra och utveckla föreningar och kulturmiljöer.
- Skapa rimliga förutsättningar för levande föreningsliv. Oro för höga hyror, lokalbrist och långvarig omvandling. Vikten av att värna föreningstät stad.
- Önskemål om att bevara och synliggöra kulturmiljöer och skapa fler - och andra - kulturella mötesplatser.

- Utveckla en året-runt-stad

- Planera både för gröna- och vita vintermiljöer. Kiruna ska fungera och vara attraktivt hela året.
- Attraktionskraft i "inbyggd" natur, exempelvis skidspår genom centrum, lekplatser som inte behöver skottas eller liknande.

- Hänsyn till miljövärden och långsiktighet

- Vikten att av inte fatta ogenomtänkta/ensidiga beslut. Lyfts bland annat oro för oåterkalleliga skador på biologisk mångfald, vattenmiljöer och skyddade områden.
- Hänsyn och respekt kopplat till miljölagstiftning och långsiktigt ansvar i planeringen.

Natur/kultur/fritid

"Det ska finnas promenadstråk, bänkar med grönområden. Ställen där man kan sitta en stund, gärna i så man sitter i lä för vinden"

"Grönområden och tillgänglighet till friluftsområden i alla stadsdelar, nya som befintliga."

"Lombolospåret är ett av få elljusspår i centralorten som inte påverkas av gruvbrytningen. Det är dessutom troligtvis det mest populära elljusspåret i staden då det går att variera i längd [...]. Sett till folkhälsan är Lombolospåret en viktig möjliggörare för en aktiv livsstil."

"I själva stadskärnan tror jag även att det är av stor vikt att behålla möjligheten att enkelt ta sig ut i skidspåret/cykelleden/löprundan/promenadstråket alltså att man inte ska behöva ta bilen för att kunna ta sig ut på ett smidigt sätt"

"Det är väldigt viktigt med träd och grönområden, det måste verkligen poängteras!"

"Naturen är ju en av de bästa sakerna med Kiruna, och det är därför jag älskar att bo här. Jag vill att kommunen verkligen ska värna om det och göra det lätt att vara ute, röra på sig och leva ett friluftsliv utan att behöva åka långt"

"Ersätt idrottsanläggningar och friluftsspår som försvinner med ett arenaområde i närhet av Kurravaaravägen och anslut spåren till de spår som blir kvar vid Nukutusvaara."

Infrastruktur/kommunikationer

- Tillgänglighet i hela kommunen
 - Närhet till skolor, handel, vård och service
 - God tillgänglighet mellan stadsdelar och till byar
- Fungerande kollektivtrafik
 - Bättre turtäthet, inklusive kvällar, helger och sommartid
 - Kollektivtrafik som håller ihop staden/kommunen. Både nya områden och avvecklingsområden.
 - Plats för Kirunabornas livsstil, tex. förråd, garage, parkeringsplatser och liknande.
- Hållbara och säkra resvägar
 - Sammanhängande cykelnät, tex. längs E10
 - Säkra gång- och cykelvägar med bra belysning
 - Planering för gång, cykel, kollektivtrafik, skoter från start
 - Trygga hållplatser, tydlig skyltning och välskött miljö
- Sammanhängande och långsiktig stadsstruktur
 - Sammanlänka befintliga och nya stadsdelar med olika transportnät, inte bara med bilväg.
 - Infrastruktur som fungerar både under byggtiden och långsiktigt

Infrastruktur/ kommunikationer

"Det ska finnas bra fungerande infrastruktur med överkomlig pris som fungerar enligt behov av dem som bor här inte endast utifrån bekvämlighet för besökare/turister."

"Vi måste se till att stan är attraktiv från nu till att allt är klart. Ex trafiksituationen för bilar och cykel/gång."

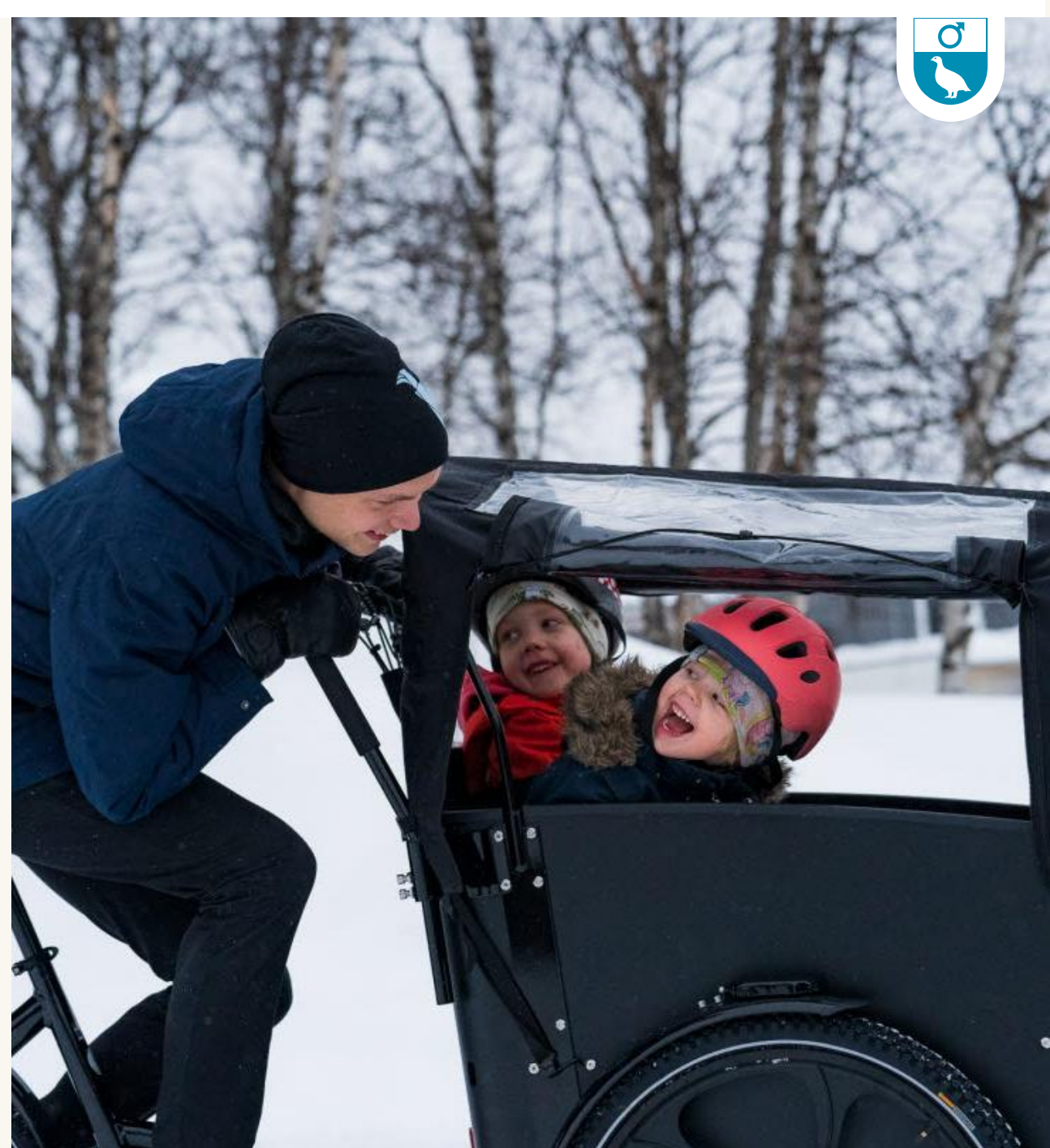
"Kirunabornas fritidsintressen måste få plats, även i parkeringsrutorna."

"Buskommunikationer behöver bli bättre, särskilt om stan delas upp. Väl fungerande busskurer. Dygnet runt, tydliga turer - håller ihop staden. Återkommande turer varje timme för enkelhet, fler stopp. Även turer från byarna, tätare och på helger. Busstopp till Hjampis för eleverna."

"Nya fritidsområden och sysselsättning byggs vid Luossavaara, men staden byggs i andra änden i huvudsak? Hur skall barn och unga ta sig mellan områden, saknas buss och avstånden blir långa?"

"Trygghet mycket viktigt, många delar som folk använder dagligen är inte upplysta."

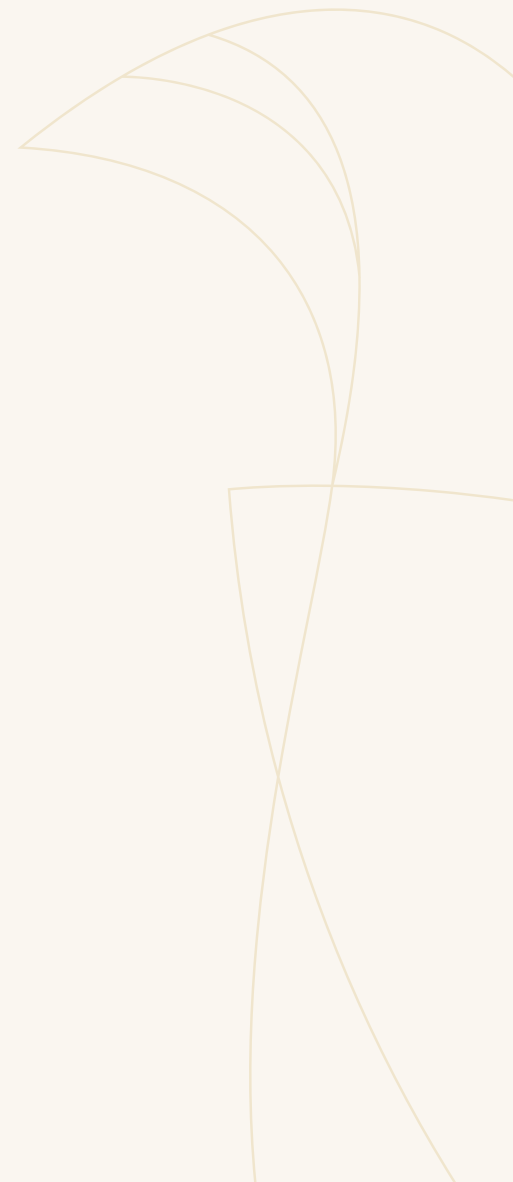
"När man väl bygger en ny stad så planera för kollektivtrafik, cykel, promenad, skoter, skidspår, etc. Kiruna är generellt en väldigt bilburen stad men med tanke på att vi har så korta avstånd så borde vi kunna minska biltrafiken."

Välfärd (skola & vård/omsorg)

- Skola för alla kommuninvånare
 - Närhet till skola i alla stadsdelar och byar, med gång/cykelavstånd.
 - Levande landsbygd. Önskemål om att utveckla skolor, uppmuntra olika livsval/boende.
 - Värna och utveckla kvalitén på skolgång och undervisning
- Fungerande sjukvård och äldreomsorg
 - Utvecklad vård, särskilt inom social- och äldrevård inför framtida behov
 - Välfungerande sjukhus – bland annat med förlossningsvård
 - Tillgänglighet till vård. Minska behovet att åka till annan stad
 - Fokus på vård för alla livssituationer (äldre, unga, barnfamiljer, barnlösa)

Välfärd (skola & vård/omsorg)

"Fungerande skolor är också viktigt för att familjer ska vilja bo här."

"Att det finns trygga, fungerande skolor, helst som flertalet barn kan gå/cykla till och inte behöva åka buss. Vi måste se runt om Kiruna tätort, vad händer i byarna? Hur gör vi så att alla får ha det liv de själva vill ha och inte behöva anpassa sig efter kommunens pekpinnar? Alla vill inte bo i stan och vill inte att ens små barn ska bussas runt för att komma till skola. [...] Vi vet att tiden kommer då det blir buss för att ta sig till skola i stan, men det är skillnad om man då börjat högstadiet."

"Skolans närhet behöver finnas i alla stadsdelar, barn bör i stor utsträckning kunna ta sig till och från skolan på ett tryggt sätt. Familjer flyttar för att skapa en trygg och nära skola för familjer, ej långsiktigt för Kiruna som stad."

"Skolan måste bli mycket mycket bättre i närtid, alla barn måste få rätt förutsättning att klara skolan utan psykiskt lidande. Se till att anställa fler pedagoger och resurser som rör sig bland elever även utanför klassrummet. Hela skoldagen måste ses som pedagogisk tid."

"Viktigt att alla funktioner som behövs finns i Kiruna och inte att man behöver åka härifrån. Så att Kiruna inte bara blir en bra plats för de som är barnlösa, bara gillar friluftsliv och är friska."

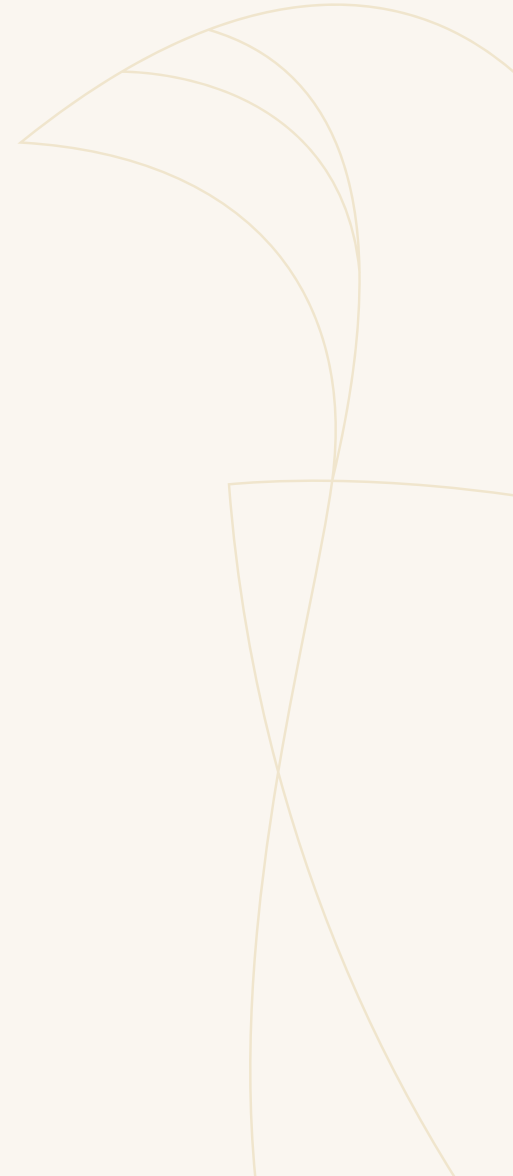
"Vi måste få fler att stanna/flytta till Kiruna å då måste även förlossning finnas på nya sjukhuset."

”Vilka möjligheter ser du framåt?”

Ytterligare stadsomvandling innebär givetvis en omställning, men det skapar också nya/andra förutsättningar. Vi vill gärna veta vilka möjligheter du ser med framtidens Kiruna.

Att dra lärdom från tidigare omvandling

Arkitektur, boendemiljö och grönområden

- Värdesätta historia och kulturhistorisk identitet med hjälp av färgsättning, byggnader, arkitektur, utformning med mera.
- Mer fokus på grönområden, stad och natur i samspel. Bevara och utveckla.
- Bygga med mer variationer, olika boendeformer och mer "inbyggd" natur.
- Boende utifrån livsstil och klimat. Boendeutformning med hänsyn till väderutmaningar, biytor, parkeringar med mera.

Attraktiv stad under hela processen

- Fokus på hela kedjan med attraktivitet under rivning/flyttning samt kvalitet i slutprodukt.
- Attraktivare gruvstadsparker, tex. flytta/bygga golfbanan gruvstadspark närmare gruvan.
- Fokusera på att bibehålla funktioner och områden samtidigt som nyetablering sker.

Delaktighet och inflytande

- Ökad hänsyn även till mindre aktörer, till exempel föreningar som använder inomhushallar men inte äger egna lokaler.
- Ökad samverkan och involvering med kommuninvånarna, föreningar, m.fl.

"Man har möjlighet och måste få möjlighet att skapa ett attraktivt sammanhållet samhälle. Att bara förtäta skapar en bostadsöken och dysfunktionell stad utan life between the buildings. T ex där inga butiker, föreningslokaler finns."

"Framtidens Kiruna har stora möjligheter att utvecklas till en attraktiv och hållbar stad, men det kräver att stadsplaneringen tar tillvara både kulturvärden, sociala strukturer och långsiktig mångfald i bostadsutbudet. Ett viktigt steg är att fler kulturbyggnader flyttas och bevaras för att säkerställa stadens historiska identitet, samtidigt som nya stadsdelar planeras med kvalitet och med respekt för redan etablerade områden som Lombolo."

"Trevligt med bostadsområden som skiljs åt, med mindre matbutiker och kanske förskolor. Inte att allt nytt bara smälter ihop med nya centrum. Närhet till naturen. Stora tomter så att man har plats för alla sina intressen."

"Bygg innan det gamla rivs, möjliggör för att inte skapa avbrott i aktiviteter."

"Nyttja nya områden utan att ta befintliga ytor i anspråk som är populära för fritid för Kirunabor, fokus bör ligga på att bibehålla funktioner och områden för att inte skapa år av luckor för att skapa nya vilket drabbar staden negativt."

"Spara hus från flera olika tidsåldrar så att det finns kvar ett bestånd av hela Kirunas historia. Museum om LKABs och Kirunas historia (innan och efter gruvbrytning)."

"Upprepa inte samma misstag, bygg inte lika tätt som i nuvarande centrum. Våra snömängder behöver rymmas in, vi vill ha grönytor och en luftigare miljö. När det ändå ska byggas, - passa på att ta in ny effektiv teknik! Finns massor av nya lösningar på sophämtning, avlopp m.m."

"Politikerna och LKAB måste börja lyssna och genomföra det som Kirunaborna prioriterar och värdesätter!"

Att modernisera staden

Hållbarhetsperspektiv

- En mer hållbart byggd stad, med lägre driftkostnader på sikt – ekonomiskt, ekologiskt och socialt
- Kvalitativt uppfräschning och nystart, som håller över tid
- Mer genomtänka byggnationer – samlokalisering tex. ”Föreningarnas hus”, hänsyn till snöröjning och andra behov, smart användning av begränsad mark

Arkitektur, boendemiljö och grönområden

- Aktivitetsbaserade miljöer i centrumnära platser
- Attraktiva utemiljöer – även vintertid
- Flera levande stadsdelar/bostadsområden – inte bara ett centrum

Infrastruktur

- Hänsyn till turism, viktiga näringsliv och intressen – parkeringar, kollektivtrafik med mera.
- Effektiva trafikflöden för flera transportmedel (bil, cykel, gång)

Modernisering

"För det första ser jag en chans att Kiruna kan bli ännu mer anpassat för oss som vill leva nära naturen. Tänk om man skulle planera nya områden så att det blir lätt att ta sig ut i skog och mark, att motionsspår och friluftsområden inte bara bevaras utan också utvecklas. Jag gillar tanken på att Kiruna kan bli en ännu mer aktiv och utomhusvänlig stad där det känns naturligt att vara ute året runt. Sen är det ju en möjlighet att få ett mer levande centrum. En stad som faktiskt är mysig att hänga i, med mer parker, träd och blommor och sånt. Fler mötesplatser där både unga och äldre kan känna att de hör hemma."

"Väldigt viktigt att ta till vara på möjligheten att göra det nya mycket bättre än det gamla samt anpassad till de kommande generationerna."

"Framtidens Kiruna kan bli en stad med stark identitet och framtidstro om stadsomvandlingen planeras med både kvalitet och långsiktighet. [...] Genom att kombinera bevarande av befintliga kvaliteter med genomtänkt utveckling av nya områden, varierad bebyggelse och service nära hemmet, kan Kiruna bli attraktivt för både nuvarande och framtida invånare."

"Att byta ut föråldrat tänkande när det gäller byggnader, mot nyare idéer."

"Positiv till flytt av kulturbyggnader – sameteatern. Att lokalisera kreativa näringar till samma plats: hantverkare, slöjdare och konstnärer. Leder till lägre hyra, mer gemenskap och stärkt position för denna grupp."

"Det finns oändliga möjligheter. Bara fantasin sätter gränser."

"Jag förstår ekonomin i att samla t.ex. all idrott under ett och samma tak. Men jag är orolig att det kommer leda till att fler mindre anläggningar som fotbollsplaner, uteisar, bouldbanor, basketplaner, volleybollplaner, etc. försummas eller tas bort till förmån för multiarena. [...] Möjligheten finns att bygga en stad som människor trivs i och inte bara tvingas vistas i under arbetsveckan."

Återkoppling gällande processen

Specifika åsikter och synpunkter kopplat till kommunen och till LKAB som ansvariga aktörer.

Kiruna kommun

- Säkerställa en tydlig, rättssäker och transparent roll i omvandlingen. *"Myndighetsutövare snarare än samhällsbyggare"*.
- Ekonomiskt ansvarsutkrävande. Kommunen och invånare ska gå skadelösa och kostnadslösa ur omvandlingen.
- Företräda invånarnas intressen, skapa förutsättningar för delaktighet och jobba med systematisk återkoppling (tex. från medborgardialoger).
- Planera med fokus på invånarnas behov och levande förenings- och civilsamhälle. Inte bara fokus på infrastruktur och byggnader.
- Säkerställa fungerande och tillfredsställande funktioner och kommunal service även under pågående omvandling.

"Viktigt att kommunen har resurser att arbeta med 'vanliga' kommunfrågor så att dessa inte blir släpande pga. stadsflytten."

LKAB

- Arbeta för mer transparenta, demokratiska och förutsägbara ersättningsprocesser med möjlighet till opartisk prövning av tredje part.
- Samverka med kommunen med respekt för kommunens planeringsansvar.
- Ta större långsiktigt ansvar för stabilitet och framtidstro.
- Säkerställa god kvalitet och ansvarstagande genom hela byggnadsprocessen.

”Det är avgörande att LKAB inte ges för stort inflytande över planeringen; beslut om stadsomvandlingen måste ske med kommunen och invånarna som huvudaktörer, så att Kiruna utvecklas på ett långsiktigt hållbart och socialt stabilt sätt.”

”Mer samverkan mellan LKAB och Kiruna kommun krävs om vi tillsammans ska nå att Kiruna blir ett levande samhälle. Idag behöver vi bli fler människor totalt för att fylla alla tjänster på företag och kommunen.”

Sammanfattningsvis

- Åsikterna går både ihop och isär
- Återkommande är att "lära av misstag" från tidigare stadsomvandling
- Starkt förespråkande av mer samverkan mellan aktörer och en etablerad ansvarsfördelning som följs
- Inflytande och delaktighet (tex. som medborgardialoger) uppmuntras

